

ГРОМАДА

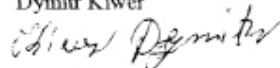
Документи засвідчують

Oświadczenie.

Ja, Dymitr Kiwer, syn Stefana i Eufrozyny, ur. 10.04.1924 r. w Hruszowicach, zamieszkały w Hruszowicach, oświadczam, że byłem naocznym świadkiem grzebania ciał 12 żołnierzy Ukraińskiej Powstańczej Armii na cmentarzu w Hruszowicach, w miejscu w którym dziś stoi pomnik żołnierzy UPA. W pochówkach, które miały miejsce w 1946 r., uczestniczyłem dwukrotnie. Odbywały się one w nocy. W mogile pochowano 12 osób, po sześć w dwóch rzędach. Spośród nich dwie znałem z pseudonimu. Byli to "Marko" i "Honta" z sotni "Kruka". Był tam też pochowany jakiś officer ale pseudonimu nie znam. Na grobie usypano niewielki, około metrowej wysokości kopiec. Krzyża nie postawiono. W takim stanie grób pozostawał do maja 1947 r., kiedy to zostałem zmuszony do opuszczenia Hruszowic.

Hruszowice; 18.VII.1995 r.

Dymitr Kiwer



Kancelaria Notarialna
Stanisław Radyk
Notariusz
Przemyśl, Plac Na Bramie 8



Repertorium A 1201/1995

Kancelaria Notarialna w Przemyślu. Notariusz Stanisław Radyk.

Dnia dwudziestego pierwszego lipca tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego piątego roku (1995-07-21).

Poświadczam, że Dymitr Kiwer zam Hruszowice 27 legitymujący się dowodem osobistym seria DB numer 4134183 złożył własnoręcznie w mojej obecności podpis na niniejszym oświadczeniu.

Tytułem wynagrodzenia za czynności notarialne, na podstawie przepisu § 13 pkt 1 lit. a/ rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 kwietnia 1991 r. w sprawie taksy notarialnej (Dz.U. Nr 33, poz. 146 z późn. zm.) pobrano kwotę 3,- (trzy) złote to jest 30.000 (trzydzieści tysięcy) starych złotych.

▲ Документ засвідчує: в Грушовичах поховано 12 тіл вояків УПА

Звідки взялися «нелегальні» українські пам'ятники?

Демократичні перетворення 80-х років у Польщі означали також можливість поховань та увічнення (пам'ятників), важливих для історичної пам'яті національних меншин. У випадку української меншини, всупереч загальним оцінкам і пропагандистським звинуваченням, символічні знаки ставилися не тільки воякам Української повстанської армії (УПА). Українські організації та індивідуальні особи відновлювали (часом у співпраці з партнерами з України) пам'ять про вояків УНР, УГА, діячів культури (напр., Богдана-Ігоря Антонича, отця Михайла Вербицького), цивільних українських жертв 1944–1947 років. Звичайно, найбільше пристрастей викликали поховання і пам'ятники УПА.

Сьогодні навколо цих тем виникло багато непорозумінь або відвертих маніпуляцій.

Одна з них — небажання зрозуміти, звідки взялися т.зв. нелегальні увічнення. Їх виникнення — це результат багатьох чинників. Починаючи з 1994 р., коли Польща та Україна підписали двосторонній договір про збереження місць пам'яті на своїх територіях, ця тема повинна була зійти з пов'язки дня. Але, на жаль, не сталося так, як гадалось. Рада охорони пам'яті боротьби та мучеництва 2000 р. відступила від договору з Об'єднанням українців у Польщі (завдяки якому вдалося вирішити питання могили в селі Монастир, а також розроблено схему, за якою мали позначитися могили й увічнення, у тому числі вояків УПА — див. на фото). Символічним позитивним знаком для історичної пам'яті української меншини в Польщі було відкриття 2006 р. пам'ятника-могили у Павлокомі;

меморіальної дошки на будинку школи в Пискоровичах 2007 р., пам'ятника жителям Горайця 2010 р. Пізніше було багато розмов, міжурядових зустрічей та негативних дій, наприклад, знищення увічнення на горі Хришатій, неодноразові осквернення могили у Грушовичах, бюрократичні тяганини (у випадку поховань у Перемишлі), врешті гібридна війна з використанням українських могил як збудника українсько-польського протистояння. Під час провокацій знищено або осквернено пам'ятники в Грушовичах, Радружі, Молодичі, Пикуличах, Лісках, Монастирі та могилу на кладовищі у Верхраті.

До відсутності позитивної програми на тему збереження могил, небажання вести діалог про увічнення (з українською меншиною), потурання польським націоналістичним середовищам і провокаторам (доказом цього є брак результатів слідств у справах знищень) додалося прийняття Інститутом національної пам'яті Польщі і Міністерством культури принципу dokonania фактів (напр., щодо знищеної 24 квітня ц.р. могили у Грушовичах). Таку картину малює нам 2017 р. І це все відбувається тоді, коли в Україні йде реальна війна, а українська громада в Польщі відзначає 70-ту річницю Акції «Вісла». Стратегія польської сторони — це одна з причин того, що тема могил появилася у відносинах двох держав. У такій ситуації варто поставити питання: чи не доцільно було б зробити два кроки назад, осмислити ті приклади, які є доказом взаєморозуміння і партнерського діалогу, оскільки саме вони дали позитивний результат. ■

Редакція

PROTOKÓŁ USTALEŃ

Komisji Wspólnej
Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa
i
Zarządu Głównego Związku Ukraińców w Polsce

Komisja na posiedzeniu w dniu 6 marca 1998 r. po przeanalizowaniu obecnego stanu spraw ustaliła:

1. W odniesieniu do upamiętnienia w Monasterzu:
 - a) Opracowanie nowego projektu upamiętnienia w formie nagrobka.
 - b) Nowy projekt upamiętnienia zostanie przedstawiony do zaopiniowania przez Zarząd Główny Związku Ukraińców w Polsce Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, która skieruje go do Wojewody Przemyskiego z prośbą o dokonanie niezbędnych uzgodnień z właściwymi służbami i instytucjami — Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Nadleśnictwem w Lubaczowie, Gminą Horyniec — Zdrój.
 - c) Wniosek nowego upamiętnienia zostanie po uzgodnieniach przesłany do Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, która przekaze go Zarządowi Głównemu Związku Ukraińców w Polsce do realizacji.
 - d) Przyjęto treść napisu inskrypcyjnego, która brzmi:

Polegli za wolną Ukrainę

*Tu spoczywają polegli w nocy 2/3 marca 1945 roku
w walce z NKWD w monasterskich lasach*

(nazwiska)

Przechodniu stojący na tej ziemi wspomnij o nich w swojej modlitwie.

Inskrypcja ogólna zostanie wykonana w wersji dwujęzycznej (w językach polskim i ukraińskim), nazwiska poległych w języku ukraińskim.

- e) Skierowanie wniosku będzie równoznaczne z wszczęciem nowego postępowania administracyjnego przez Urząd Rejonowy w Lubaczowie, łącznie z rozbiórką przez wnioskodawców pozostałości dotychczasowego upamiętnienia. Po spełnieniu tego warunku zostanie umorzone dotychczas prowadzone postępowanie administracyjne i egzekucyjne.

2. W odniesieniu do pochówku w Birczy:

- a) Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa wspólnie ze Związkiem Ukraińców w Polsce podejmie działania w sprawie wskazania nowego miejsca pochówku (Bircza, Przemyśl, ul. Wilczańska lub Przemyśl, ul. Kasztanowa),
- b) Uzgodniono, że zostanie przeprowadzona ekshumacja szczątków z dotychczasowego miejsca pochowania na miejsce pochowania docelowego,
- c) Przyjęto projekt nagrobka upamiętniającego. Po określeniu miejsca pochówku zostanie on dostosowany do wymogów tego miejsca.
- d) Przyjęto treść napisu inskrypcyjnego w brzmieniu:

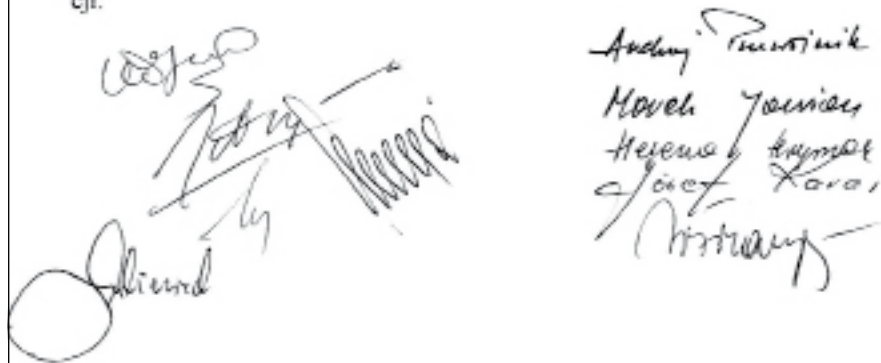
*Tu spoczywają polegli za wolną Ukrainę
w Birczy 7 I 1946 r.*

(imiona, nazwiska, daty i miejsca urodzenia)

Cześć ich pamięci

Inskrypcja ogólna zostanie wykonana w wersji dwujęzycznej (w językach polskim i ukraińskim), nazwiska poległych w języku ukraińskim.

Na tym protokół zakończono i po odczytaniu przyjęto przyjęto do realizacji.



▲ Рада охорони пам'яті боротьби та мучеництва спільно з Об'єднанням українців у Польщі 1998 р. ухвалила схему впорядкування українських місць пам'яті.